

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

V. De conditionibus necessariò requisitis pro censura ferenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

primæ sua institutione hac carebant potestate, cap. 5. de officio archiepiscoporum, ex consuetudine tamen aliqui eam obtinent, vt colligitur ex cap. veniens de eo qui furtiuè ordines suscepit. Et ex cap. dubium 54. de electione. Veri. sed cum in iure. Octauo ex privilegio summi Pontificis eorum officio, & numeri in perpetuum annexo hac gaudent potestate Religiosorum Generales, Provinciales, Præpositi, Rectores, Guardiani, alique superiores locales quomodocunque nuncupentur. Parochus autem hac potestate ferendi censuras non gaudet, quia in foro exteino iurisdictionem non exerceat, sed tantum in foro penitentia, vt aduertit Siluest. verbo excommunicatio 1. num. 5. Nauarr. cap. 27. num. 5. Suar. disp. 2. de censuris sect. 2. Neque obstat textus in cap. cum ab Ecclesiis de officio ordinarij, vbi pro rato habeat excommunicatio lata Plebano sancti Pancratii in suos subditos. Non inquam obstat, quia hic Plebanus, vt notauit Stephanus Dauila 2. p. de censuris cap. 3. dub. 2. Præpositus erat Ecclesie collegiata, cap. iurisdictione ferendi censuras conceditur, vel vt placuit Abbati ibi num. 2. ex privilegio ea potestas illi competeat. Adde etiam iure communi parochis esse hæc potest concessa, contraria consuetudine est abrogata vt inquit Sotus in 4. d. 22. quæst. 2. art. 1. Quocirca Concilium Trident. sess. 25. cap. 3. de format. statuit excommunicationem pro furtis à solo Episcopo esse ferendam.

3. Ex delegatione autem hæc potestatem habere possunt omnes illi quibus supradicti ordinaria potestate gaudentes commiserint quia potestas ordinaria ex ipso quo ordinaria est delegari potest, vt constat ex toto tit. de offi. io ordinarij. Et cap. cum Episcopus 7. de officio ordinarij in 6. Debet autem is, cui hæc mandat iurisdictione capax illius existere, vt aduertunt omnes Doctores referendi. Vnde debet in primis rationis vsum habere, cum illam accipit, aliis nulla erit acceptio, quæ ad accipiendam iurisdictionem requiritur ex communi omnium sententia. Secundo debet esse baptizatus; quia non potest exercere munera Ecclesie qui intra Ecclesiam nondum existit. Tertio debet primam tonsuram habere, hæc enim constituit clericus, cap. cum constit. gar de state, & quali. ordinandor. Vnde merè Laicus incapax est huius iurisdictionis suscipienda, cap. Ecclesia sancta Maria de consuetudinib. Et cap. de criminibus de iudicio, vbi prohibentur Laicis Ecclesiastica negocia, & apertius colligitur ex cap. indicatum 89. dist. ibi, cauendum est ne secularibus viris, atque non sub regula nostrâ degentibus res Ecclesiasticas committantur, sed probatis de vestro officio clericis. Et tradit Couarruas, in cap. alma mater 1. p. §. 11. numer. 3. Nauarr. cap. 27. numer. 9. Coninch. disp. 13. dubit. 4. numer. 32. Quinimo nec Religioso profano si Laicus sit, committi ea iurisdictione potest, sicuti ex communi docet Suar. disput. 2. sect. 2. numer. 11. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 3. numer. 2. Quarto non debet esse coniugatus, hic enim tamenet minoris ordines habeat, & obsequio alicuius Ecclesie addictus sit, habitumque clericalem gestet, ob quæ privilegio canonis, & fori gaudeat, cap. vnde cum de clericis coniugatis in 6. iuncto Trident. sess. 23. cap. 6. de reformat. atamen ordinum, beneficiorumque susceptionis, iurisdictionisque Ecclesiastica administrationis incapax omnino existit ex expresso textu in cap. sancte el. 1. de clericis coniugatis, Et tradit ibi Abbas, Couarruas, cap. alma 1. p. §. 11. numer. 3. Egid. Coninch. disp. 13. dub. 4. numer. 32. Suar. disp. 2. sect. 3. num. 1. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 3. num. 2. Quapropter neque ex dispensatione Episcopi prædictis Laicis, aut coniugatis hæc potestas committi potest, quia nemini alteri à Pontifice concessum est aduersus consuetudinem, & decreta vniuersalis Ecclesie procedere, vt rectè aduertit Paludan. in 4. el. 19. quæst. 2. art. 1. Suar. & Paul. Layman. loc. allegati. Ex his à fortiori constat feminam incapacem esse huius iurisdictionis, vt dicitur in cap. noua de penitentia, & remissionibus, & cap. de monialibus de sententia excommunicata. Et apertius cap. dilecti de maiorit. & obedient. vbi, Abbatissa contendens clericis sibi subiectos ratione alicuius capelle, seu beneficii ad ipsas pleno iure pertinens propter inobedientiam, & culpas officio, & beneficio suspendere, præcepit Pontifex, eorum mandatum obseruari, iniungitque cuidam Abbati, vt per censuras clericos supradictos compellat eorum mandatis obtemperare. Signum ergo cuius est ipsas non posse censuras ferre. Neque obest quod textus vtatur verbo suspendere Nam vt rectè Abbas ibi numer. 5. Siluest. Abbatissa, numer. 6. Auila 1. p. dubit. 1. Layman. 4. cap. 3. numer. 3. verbum suspendere ibidem accipitur in lata significatione, quatenus præceptum, & sententia Abbatissæ clericos suspendebat, seu impediabat, ne Missas celebrarent, nè reditus beneficii acciperent: non tamen quatenus censuram suspensionis significat, ex cuius violatione irregularitas incurritur.

4. Controuersia igitur est; an femina iure diuino incapax sit huius potestatis, ita vt nec Pontifex ex plenitudine iurisdictionis eam illi concedere possit. Affirmat Stephanus Dauila 1. p. dubit. 6. Coninch. disp. 13. dubit. 4. numer. 33. eo quod hæc potestas ferendi censuras pertinet ad clauas Ecclesie. At clauas Ecclesie Christi soli Petro, aliisque Apostolis, eorumque successoribus concessit, non autem feminae etiam Beatissimæ Virginis, vt aduertit Innocent. in cap. noua de penitentia, & remissionibus. Ergo.

Et confirmatur ex illo Corint. 1. cap. 14. vbi Paulus præcepit mulieribus ne in Ecclesia doceant; quia id indecens est. Ergo à fortiori indecens erit iurisdictione Ecclesiastica vti, & superiores clericis offendere. Deinde si femina iure diuino incapax non esset huius potestatis, aliquando illis à Sede Apostolica commissæ esset: cum autem nunquam legatur commissam fuisse, signum est iure diuino esse incapaces.

5. Nihilominus vetus censuræ iure diuino non esse censendam feminam incapacem huius potestatis, vt docuit Paludan. in 4. d. 19. quæst. 2. art. 1. Nauarr. lib. 5. cons. 1. de sententia excommunicata. Sayrus, lib. 1. de censuris cap. 5. Filicinus tract. 11. cap. 2. quæst. 8. Gaspar Hurtado tract. de censuris diffinit. 4. numer. 3. Suar. disp. 2. de censuris sect. 3. numer. 7. Paul. Layman. lib. 1. sum. tractat. 5. par. 1. cap. 3. num. 4. inclinatur Thom. Sanchez. lib. 1. de sac. legi. cap. 1. numer. 23. Et colligitur ex D. Thom. in 4. d. 19. quæst. 1. art. 1. q. 3. ad 4. admittente feminis communicari posse aliquem clauum vsum, tamenet nec ordinis, nec iurisdictionis clauum habeat. Ratio verò est; quia potestas ferendi censuras est spiritualis sit, non est potestas ordinis, cum ex omnium sententia laico communicari à Pontifice possit, sed est potestas iurisdictionis. At femina non videtur incapax iure diuino potestati iurisdictionis spiritualis; siquidem ex privilegio Pontificis conferre clericis beneficia potest, cõque in Ecclesiis instituire, & possessionem conferre, ac tandem præcepta imponere, vt deciditur cap. de elect. & maiorit. & obed. quæ omnia sunt munia iurisdictionis spiritualis.

6. Argumentum verò oppositum non viget. Fateor claus Ecclesie prout potestatem ordinis, & iurisdictionis continentem, non communicari posse feminis, imò nec clauem iurisdictionis per se & directè: benè tamen indirectè: & per accidens in vno, vel alio casu. Neque obstat, quod feminas non sint Apostolorum successores; nam etiam merè laicus, & non baptizatus non censetur Apostolorum successor, dum extra derum, vel Ecclesiam existit, & tamen et potest à Pontifice potestas ferendi censuras committi, vna vel altera vice, vt docet Sayrus, Layman. & Gaspar. Hurtado supra. Ergo etiam feminae committi potest. Ad confirmationem admittit, per se, & communiter feminae hæc potestatem ferendi censuras committi non posse, sicut neque potestatem docendi. At sicut vrgente aliqua graui causa potest Pontifex permittere feminæ alius eruditiæ populum docere, sic potest permittere, vt censuras ferret. Præterquam quod censuram impositionem non ita dedecet feminam, ac prædicatio. Vltima confirmatio solum probat ratò vel nunquam exire posse casum qui Pontificis commissionem honestè deoque Pontifices ab ea commissione abstinent.

PUNCTVM V.

De conditionibus necessariò requisitis pro censura ferenda.

1. Ex parte ferentis requiritur potestas.
2. Item requiritur libertas, sed non ad valorem censura.
3. Tertio debet intra proprium territorium existere.
4. Debet esse liber à censura.
5. Censuram præcedere debet monitio.
6. Si sub censura tibi aliqua actio prohibita est, affirmant plures non esse opus monitione.
7. Verius est oppositum.
8. Communitio censura non qualiscunque sufficit, sed monitio vna pro tribus.
9. Item hæc monitio debet fieri in scriptis continentibus iuramentum pro qua censura feretur.
10. Prolationem censura verbo tenus aliqui censent esse inartid. m. Verius est solum illi cuiam esse.
11. Si censura contra determinatam personam feratur, debet terminè iudicis ipsi res monitio fieri.
12. Prædictæ conditiones requisitæ sunt pro censura per modum sententia ferenda.
13. Monitio non est opus, vt præcedat denunciationem censura, si crimen est manifestum.
15. Quo tempore debeat ferri censura.

1. **E**X parte ferentis censuras requiritur primò, vt habeat potestatem vel ordinariam, vel delegatam, vt de censuris. Quare si tempore quo delinquens censura ligandus erat, vt potestate careas, nulla est censura impositio.

2. Secundo debes procedere voluntariè, & humano modo iuxta textum in cap. cum voluntate de sentent. excommunicatis, quam voluntatem verbis, aut aliis signis exprimere debes. Sed an hæc voluntas sic debeat esse libera, vt metu graui interueniente nulla sit: Difficultate non caret. Quippe absolutio à censura ex huiusmodi metu nulla est, vt expresse deciditur cap. vni. de his qui vi. metusve causa sunt. Et ibi communiter Doctores. At idem iudicium de impositione censura, ac de absolutioe hæcendum est, vt probat textus in cap. verbum de penit. disp. 1. ibi par ius ligandi, & solvendi esse voluit. Sed verius est metum

non imponere valorem censuræ: quod docuit Abbas in cap. 2. de his qui vti, num. 11. Suar. de censur. disp. 2. sect. 1. num. 7. Coninch. disp. 13. dub. 5. num. 36. Gaspar Hurtado de censuris diff. 6. num. 24. & alij. Ratio est, quia gelta per metum iure naturæ valida sunt, nisi aliunde iure positivo irritentur, vt diximus tract. 2. de peccatis disp. 1. p. 8. quia metus est voluntarium dimittat, non tamen illud tollit. At iure positivo latro censuræ per metum non reperitur irritata. Ex irritatio autem absolutio non infertur latroem censuræ irritari; quia est casus omnino diuersus, & in quo diuersa ratio militat. Quippe absolutio ex metu concessa irritatur ob fauorem Ecclesiasticæ potestatis, ne scilicet Prælati vexarentur; at impositioem censuræ esse irritam, non est fauor Ecclesiasticæ potestatis, sed eius in quem fertur. Præterea non sic committitur, & frequenter timeri potest vexandus Prælatos, vt censuras imponeret, quam vt ab illis abolerentur: ergo irritatio absolutioem extendenda, non est ad censuræ impositionem. Neque obest idem esse iudicium faciendum de potestate ligandi, ac soluendi: quia id intelligendum est per se, secus si per accidens impediatur, saepe enim contingit prælatum habere potestatem ligandi sua censurâ, ac impediendum esse ab absoluteione concedenda, vt patet in incendiario nominatim ab Episcopo excommunicato, quem solus Papa absoluit, cap. tua nos, de sententia excommunicata.

3. Tercio debet ferens censuram intra proprium territorium exercere; nam extra etiam sibi subditum non potest ligare censuram, vt docuit Glossa in cap. Nouit. Et ibi Panormi. num. 3. de officio legati. Nauar. cap. 27. num. 6. Coninch. disp. 13. dub. 5. num. 39. Stephanus Dauila de censuris, 2. part. cap. 14. disp. 1. dub. 1. Sayrus lib. 1. cap. 14. num. 4. Gaspar Hurtado tract. de censuris diff. 6. num. 25. colligiturque ex can. Episcopus 9. quæst. 2. & ex Clement. vnic. de foro competenti. Rationem tradidit Couarrui. 3. var. cap. 20. num. 8. quia extra proprium territorium nemini datum est iurisdictionem contentiosam exercere, ne iudici illius loci iniuriam inferat, vt probat textus in leg. 1. de officio Procon. vlt. & cap. nouit de officio legati. At ferre censuras est actus iurisdictionis contentiosæ, vt potest quæ fertur in iniuriam, & cum cognitione causæ, leg. 1. in §. 1. ff. de verb. obligat. in 6. Ergo Quamuis contrarium immerito doceat Gonzalez reg. 8. cancell. gloff. 62. num. 12. & Auguft. Barbosa 2. part. de potest. Episcopi allegat. 6. Ab hac regula excipitur censuram latam abque causæ cognitione, qualis est quæ fertur per modum statuti, quæ cognitione causæ non exigit, vt docet Geminián. in cap. Romana. §. caueant. num. 4. de sententia excommunicata. Ancharran. lib. num. 6. Marian. Socinus Senior in cap. Reprehensibilis num. 7. de sententia excommunicata. vt quæ fertur pro notoria, & manifesta contumacia, quæ causæ cognitionem non requirit, vt idem Doctores tradunt, vt quæ fertur præmissa causæ cognitione in territorio proprio, vt aduertit Sayrus lib. 1. thesauri casuum. cap. 14. num. 6. vers. septimo. Secundo excipit, nisi à suis expulsi esset; quia eo casu perita licentia ab Ordinario illius loci in quo residet, tamen non obrenata potest in sibi subditos censuras ferre, vt habetur dicta Clement. vnic. de foro competenti. Et tradunt. Nauar. Coninch. Hurtado, & alij supra.

4. Quarto vt iuste, & licite quis ferat censuras non debet censuram esse ligatam, nec aliqua lege aut superioris præcepto interdictus, vt de se constat. Item non debet prauo affectu odij, aut vindictæ duci, vt dixit Gregor. & Doctores in c. de sententia excommunicata. in 6. Et tradunt omnes.

5. Quoad modum autem ferendi censuram necessario præcedere debet monitio, seu illius comminatio, quia fertur ob contumaciam, & inobedientiam actualem: at qui monitus non est à ferente censuras, non est illi rebellis, & inobediens Ergo abque monitione ligari censura non potest. Et de censura excommunicatioem expressè traditur in cap. constitutum de sententia excommunicata. in 6. Et in cap. sacro, eodem tit. iuncta Glossa. De suspensione habetur in cap. reprehensibilis de appellationibus. De interdictione, cap. statutum de sententia excommunicata. in 6. Et vniuersaliter pro omnibus censuris prouisum est, vt admotio præcedat vindictam. Atque ita ex omnium sententia tradunt Sotus in 4. d. 22. quæst. 1. art. 2. conl. 4. & 5. Nauar. cap. 27. num. 10. Suar. disp. 3. sect. 8. Coninch. disp. 13. de censur. dub. 5. conl. 3. num. 82. Stephan. Dauila. 2. part. de censur. cap. 5. disp. 1. dub. 10. Paul. Laym. lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 5. num. 6.

Prædicta doctrina explicari potest in hunc modum: nulla censura fertur nisi pro præueniendo peccato futuro, vel in satisfactioem præteriti. At eo ipso, quo tibi præcipitur sub comminatione censuræ vitare peccatum, vel illius præstare satisfactioem, monitus ergo nunquam censura ferti potest abque monitione. Est tamen notandum discrimen inter excommunicatioem, suspensionem, & interdictionem, quod excommunicatioem nunquam intelligitur nisi vt censura, ideoque semper monitionem requirit, ac suspensio, & aliquid interdictionem est censurae sint, aliquando non vt censurae, sed vt poenæ, & vindictæ Ecclesiasticæ apponuntur, & tunc monitionem prælatum non requirit.

De suspensione habetur cap. iam literis 33. de testibus, & appellationibus. Et cap. cum in curiis 7. de electione. Et de interdictione est textus in cap. sacro 48. de sententia excommunicata. Et in cap. 1. eodem tit. in 6.

6. Soli est dubium; an si tibi sub excommunicatione, vel suspensione ferenda prohibeatur, vel præcipitur aliquid factum, possit iudex nulla alia monitione excommunicationis, vel suspensionis sententiam in se inobedientem proferre? Affirmatis probabiliter Abbas in cap. cum sit Romana 2. 28. de appellationibus. Sanch. lib. 2. de matrim. disp. 24. num. 28. & lib. 9. disp. 32. num. 13. Filicucius de censuris cap. 3. quæst. 3. num. 95. Bonac. disp. 1. quæst. 1. punct. 9. num. 4. Stephanus Dauila de censuris, 2. part. cap. 5. disp. 1. dub. 5. eo quod iam inobediens, & rebellis mandatis Ecclesiæ extitit: alias nullus effectus erit comminatio censuræ ferendæ, si post patratum delictum inferri neque, sed noua monitione indiget, quæ posita poterit censuram effugere.

7. Sed longè verius est prædictam censuram comminatam tibi intelligi non posse abque noua monitione, vt docuit Suar. disp. 3. de cen. u. sect. 10. n. 19. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 1. cap. 5. num. 6. & indicat Couarrui. in cap. alim. mater 1. part. §. 9. num. 5. Caietan. in sum. verbo præcepti transgressio, §. poen. & verbo clericorum peccata. Colligiturque aperte ex cap. reprehensibilis de appellationibus. ibi, Nec Prælati (nisi canonica commissione præmissa) suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in sibi subiectos, nisi fortè talis sit culpa, quæ ipso suo genere suspensionis, vel excommunicationis sententiam inducat. Ergo pro culpa quæ ipso iure secum non trahit censuram, non potest Prælatum abque monitione eam infligere. Quod si dicas in culpis quæ secum trahunt censuram, iam est lata censura; ergo Prælatum illam proferre non potest. Respondet: proferre debet non infligendo, sed declarando Ratio vero est; quia de ratione censuræ est, vt imponatur in delicti præseruationem, seu emendationem, quia est poena medicinalis: at si ob delictum factum imponi posset, non tam medicina, quam punitio, & vindicta esset, delinquentemque emendatum saepe punitur, ideoque rectè aduertit Suar. num. 21. & Layman. supra num. 6. comminationem censuræ ferendæ nunquam esse faciendam, nisi delictis quæ tractum successum habeant, quæque relinquunt obligationem satisfaciendi, alias nullus effectus erit comminatio censuræ nisi fortè ad terrorem.

8. Hæc comminatio censuræ non qualiscunque sufficit, vt licite censura feratur, sed necessario debet esse trina, vel vna pro tribus concessio sufficiente interuallo temporis ad deliberandum secundum circumstantias, & negotij qualitatem, vt si diceret iudex. Mandamus, vt intra sex vel tres dies, vel tres horas, quas tibi pro tribus monitionibus assignamus compareas; habetur Cap. constitutionem de sententia excommunicata. in 6. & cap. sacro eodem tit. in 6. iuncta Glossa, cap. Reprehensibilis de appellationibus. Et apertius cap. Romana. eodem tit. in 6. vbi cauetur, ne iudices ferant sententiam excommunicationis, vel suspensionis abque competenti monitione, & si contra præsumptis iniustas nouerint esse illas; vbi Glossa ponderat verbum iniustas, & aduertit non dixisse nullas, quia ex defectu trinae monitionis (modò monitio adfit) censura non redditur nulla, sed iniusta, nisi fortè fuerit censura lata aduersus participantes, & communicantes cum excommunicato ab eodem iudice: hæc enim vt valida sit, requirit necessario trinam monitionem, vt expressè cauetur cap. statutus. & cap. statutum de sententia excommunicata. in 6. vt aduertit Suar. ex communi sententia disp. 3. sect. 12. num. 4. & 5. Gaspar Hurtado tract. de censur. diff. 20. num. 86. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 6. fine. Oportet autem in ipsa sententia explicari tempus concessum ad deliberandum pro trina monitione concedi; aliàs reus non intelligit esse terminum vltimum, sed superesse alias monitiones. Sufficiet tamen, si iudex dicat, Mandamus, vt intra tot dies sequentes ab hac nostra publicatione compareas, sin minus excommunicatioem ipso facto innoberis: tunc enim hæc monitio trinam virtualiter continet monitionem, & terminus designatus est vnus sit, est virtualiter triplex, vt dixit Suar. n. 7.

9. Secundo hæc monitio debet fieri in scriptis continentibus causam, pro qua censura fertur, quæque tradi debet reo, cui censura imponitur. Quod si iudex (nisi fuerit Episcopus) cui censura virgenti causa solo verbo, & non scripto excommunicatioem promittit ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis officiis ipso iure suspenditur per mensem, est intra illud tempus se diuinis ingessit, sic irregularis. Quæ omnia habentur in cap. 1. de sententia excommunicata. in 6. Dixi excepto Episcopo, quia Episcopus sub prædicto decreto non comprehenditur, cum illius non fuerit mentio expressè facta, iuxta textum in cap. quia periculosum de sententia excommunicata. in 6. Dixi abque virgenti causa, nam ea stante non solum validè, sed licite verbo tenus excommunicatio proferri potest: siquidem textus in d. cap. 1. cum medicum de sententia excommunicata. in 6. temeritatem requirit, inquit, enim. Si quis iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, & notari Glossa ibi: & Stephan. Dauila de censur. 2. p. c. 2. dub. 3.

10. Aliquibus placuit prolationem censuræ verbo tenus non solum illicitam, sed nullam esse, vti docuit Ripa in Rub. de constitutione num. 18. motus ex cap. fin. de sententia, & re iudic. Et Sayrus lib. 1. thesauri cap. 7. num. 16. Sed longè verius est solum esse illicitam, vt tradit Coninch. disp. 13. dub. 9. conclus. 5. n. 8. Stephan. Daula dicto dub. 3. Layman lib. 1. sum. tract. 1. par. 1. cap. 9. num. 1. Nam iure naturæ scriptura necessaria non est. Iure autem positivo est scriptura requiritur in dicto cap. eum medicinali, non tamen sic necessario exigitur, vt aliter prolata censura irritetur. Textus verò finalis de sententia, & re iudic. exigens necessariò scripturam, intelligendus est de sententia puni- tina criminis, & decisiua litis, non verò de sententia que non tam ad puniendum delictum, quàm ad illud precauendum, & emen- dandum ordinatur.

11. Tertiò debet nomine iudicis ipsi reo monitio fieri, si cen- sura contra determinatam personam feratur. Quod si ipse laicet, sufficit fieri ad eius domum, vel in Ecclesia, seu placca, aliòve loco publico, ex quo in eius notitiam deuenire possit. Irémque faciendū est coram testibus qui de monitione testari possint, vt traditur ca. sacro, de sententia excommunicat. Et docuit Couarru. cap. alma mater. 1. par. §. 9. num. 4. Coninch disp. 13. du. 9. conc. 1. Suar. l. 5. de censur. disp. 3. §. 1. 11.

Aduerte prædictas condiciones pro latione censuræ per modum sententiæ requisitas esse. Nam censura, quæ à iure fertur per legem, vel statutum ea sola publicatione, & monitione contenta est, quæ ad constituendam legem, seu statutum requiritur, de qua latè dixi tract. de legib. disp. 1. §. 9. §. 1. 9.

12. Sed an monitio non solum censuræ ligamen, sed etiam eius denunciationem præcedere debeat? non satis constat. V. G. commissi delictum, cui est annexa censura, poterit iudex te declarare, & denunciare censuræ esse ligatum? Respondeo posse, dummodò delictum publicum sit, & notorium, neque illius penitueris, vt rectè docuit Abbas cap. nostrum 1. de iureiu- rando. Nauarr. lib. 5. c. nstior. conf. 20. de hæretic. num. 5. in 2. edit. Suar. disp. 3. de censur. sect. 10. n. 8. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 5. num. 6. colligiturque ex cap. de manifesta 2. quæst. 1. cap. euidentiā de accusa. c. bona memoria. 1. de Elect. ibi, excessus notorius examinatione non indiget. Sed apertius constat conclusio ex cap. reprehensibilis de appellat. ibi. Pænitenti decreto statuimus, vt nec Prelati nisi canonica monitione præmissa suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos, nisi fortè talis sit culpa, qua ipso suo gene- re suspensionis, vel excommunicationis penam inducat. Ecce qualiter potest iudex nulla præmissa monitione proferre sententiam, hoc est declarationem & denunciatorem excommunicationis, vel suspensionis, quando scilicet ipso iure excommunicatio, vel suspensio incurta est. Et ratio videtur manifesta, quia denunciatio non est nouum vinculum, vt censura, vt dicitur ep. a. loralis §. ve- rium de appellat. Ergo non adest causa, ob quam monitio prærequiritur. Debet tamen delictum notorium esse vel per sententiam, vel ipso facto, ita vt nulla tergiversatione celari possit, aut excusationem admittere, aliàs ea declaratio illicita esset contra ius naturæ, iudiciumque ordinem procedendi. Præterea requiritur, quod reus delicti non penituerit; nam si absolutionem a censura expostulauerit reus, satisfactionemve obtulerit, non est denun- ciandus, sed potius absolvendus iuxta textum in cap. qua fronte, de appellat. eum finis censuræ obtentus sit, qui est delinquentis correctio, & emendatio.

13. Quoad tempus attinet nulla censura expedire debet feriato proferri; quia plerumque causæ cognitionem prærequirit, à qua die feriato abstinendum est iuxta textum in cap. fin. de Feriis. Et ibi Panormit. num. 19. Quod si eo die feratur etiam absque necessitate valida est, vt aliis relatis comprobat Sayrus lib. 1. thesauri casuum, c. 14. num. 7. eo quod ea quæ causæ cogniti- onem non exigunt necessariò ad sui valorem die feriato gesta valent. Leg. a. Jus Cod. de Feriis. Denunciatio autem censuræ frequenter die feriato sic si præcedat causæ cognitio die non feriato, quia eo tempore facta in plurimum notitiam deuenire potest, vt notauit Sayrus dicto capite 14. numero 10

PUNCTVM VI.

In quos censura ferenda est?

- 1. Ferri debet in hominem baptizatum, viatorem, rationis compositorem.
- 2. Sed an vltra usum rationis requiratur pubertas, varians Doctores.
- 3. Item debet esse subditus ferentis censuram.
- 4. An omnes assistentes in diœcesi censura à Diœcesano lata ligentur, & econtrà diœcesani extra existentes?
- 5. Remissus respondetur.
- 6. Propter diuersas causas duplici censura ligari quis potest.
- 7. Ob eandem causam duplici censura ligari potest, si à di- uersis iudicibus lata sit, vel causa multiplicetur.

Censura necessariò ferenda est in hominem, baptizatum viatorem, rationis compositorem, & ferenti potestati subiectum

Vti ex communi sententia tradit Nauarr. cap. 27. num. 13. Sotus 5. de censur. disp. 5. sect. 1. Coninch d. sp. 13. dub. 6. Paul. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 4. num. 1.

Primo debet esse homo: nam bruta animalia censuræ capaci non sunt, vt pote que nec potestati Ecclesiasticæ subduntur, nec culpam committere possunt, ob quam censura feratur. Quod si aliquando Ecclesia creaturas irracionales fidelibus nocentes anathematizat, non est, quia censuram in illas ferat, sed quia illis detestatur, & execratur, sicuti cum quis proprias culpas, & errores anathematizat. Angeli verò censura ligari non possunt, quia subiecti non sunt Ecclesiæ. Dammati nunquam sunt con- gendi. Beati culpæ expertes sunt.

Secundo debet esse baptizatus, seu fidem in Ecclesia professus non Paganus, Iudæus, aut Cathecumenus, quia vt inquit Pan- l. 1. ad Corinth. 5. Quid enim mihi de his, qui foris sunt iudi- care: non enim Ecclesiæ potestati subduntur qui Ecclesiam in- gressi non est. Secus verò dicendum est de Hæreticis, Apostatis & Schismaticis. Qui vt pote baptizati Ecclesiæ potestatem fugere non possunt, vt deciditur cap. de Iudæis, 4. §. 1. disp.

Tertiò debet esse homo viator, nam mortuus censura ligari nequit, vt ex communi docet Nauarr. c. 27. num. 13. & cap. 18. num. 32. Couarru. in cap. alma mater. 1. p. §. 1. num. 8. Suar. disp. 5. sect. 1. Auila 2. p. c. 2. disp. vnica, dub. 8. concl. 2. Layman tract. 5. p. 1. cap. 4. num. 2. & alij communiter. Colligiturque ex illis verbis Christi Matth. 16. Quæcumque ligaueris super terram. Nam vt rectè expendit Gratian. 2. q. 2. Christus Dominus solum conce- dit Petro potestatem ligandi, & soluendi eos, qui sunt super ter- ram, quia ipsi tantum Ecclesiæ subduntur. Explicari que potest in hunc modum; Defectus nec ratione corporis, neque ratione anima ligari potest non ratione corporis, quia est quod immu- tum incapax subiectionis, non ratione animæ, quia est quod immu- tale, & immutabile, subiectique nequit Ecclesiæ visibili. Et præ- terea si in celo, aut purgatorio exiit non est in statu, quo metetur censura affici, vt pote grata Deo; si verò exiit in inferno corrigibilis non est. Ex quo manifeste inferitur: si quis mandatum clericum occidere, & ante mandati executionem moriatur, cen- suram nullam incurrit, quia tempore quo illam incursum erat incapax exitus.

Neque his obstat textus in cap. à nobis c. 1. de sententia ex- communicat. vbi Innocent. III. determinat excommunicatum absolui post mortem posse, redditeque rationem, quia Ecclesiæ potest soluere, & ligare defunctos. Quia vt bene Castro lib. 1. de iustia hæretic. q. 1. ca. 20. Couarru. in dicto c. Alma, 1. p. §. 1. num. 8. Suar. disp. 5. sect. 1. num. 1. textus intelligendus est de ab- solutione, & ligatione indirecta, non directa, quætemus Ecclesiæ præcipere potest fidelibus, ne corpus excommunicati, & absque signis penitentiae decedentis sepultura faciat, tradant, neve fidei- tagi offerant, vel e contra si signa penitentiae dederit, potest Ecclesiæ fidelibus concedere, vt hæc omnia beneficia delictis impendant. Quod non est absolueri, vel ligare defunctum dicitur, sed viuos ligare, vel absolvere ab obligatione, quæ illis iure ob censuram, qua defunctus ligatus erat.

Quarto debet esse rationis compos, saltem quando causam censuræ dedit, quia absque culpa, cen- sura capax esse non potest. Si autem sui compos efficacem causam censuræ contrahens dederit, & tempore quo ligandus erat in ebrietatem, vel amantiam etiam perpetuam incidisset, sine dubio ligaretur; quia ratio- rationis, liberaque voluntas solum requiritur ad causam cen- suræ apprehendam, non verò ad ipsam censuram contrahendam, vt docuit Suar. disp. 5. sect. 1. n. 20. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 4. n. 3. unde mandans clericum interficere, & tempore intersectionis ebrius, vel amens exiit, non obinde effugit cen- suram mandato annexam. Ab ea tamen censura (si amantiam perpetua est) absolui debet: quia non expedit ligatum esse censuram qui per eam corrigi non potest: cum ipsa censura, vt pote medicinalis potest ad correctionem dirigatur, vt notatur Suar. & Layman loc. alleg. Coninch disp. 13. dub. 6. num. 45. §. 1. 9.

2. Sed an vltra usum rationis requiratur pubertas? Non constat inter Doctores. Nam Vgolin. de censur. cap. 17. §. num. 5. affirmat, eo quod ante illam ætatem non satis percipit ordi- nem iudicium, neque in iudicio admittitur ad se defendendum, vel agendum iuxta textum in cap. vlt. de iudicis in 6. Scilicet- tendum est censuram à iure lata: impuberem rationis composam capacem esse, quia nullo iure eximitur, & cum culpam commis- sisse possit, cui censura annexatur, non est cur à censura excusetur, supponit que textus in cap. 1. §. vlt. de sententia excommunicat. Et tradit Suar. disp. 5. sect. 1. num. 17. Coninch. disp. 13. dub. num. 45. Galpar Hurtado tract. de censur. diff. vlt. n. 30. Idem videtur dicendum de censura lata per statutum, nisi contrarium ex consuetudine constet; quia ad hanc censuram impuberem non est opus impuberem citari, nec in iudicio comparere, vt supponunt prædicti Doctores. At si censura sententia peccati ferenda sit, credo aduersus impuberem ferri posse, tametsi id non sit conueniens. Priorem partem mihi perlinere, quia etiam impubes ordinem iudicium ignorans instruat, si- cuti alij puberes ordinem iudicium ignorantes instruant. Item medio procuratore, & tutore respondere in iudicio potest. Secundum